

Yaratıcı Düşünme Becerilerinde Okul Öncesi Eğitimin Etkisi

Münevver Can Yaşar
Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi
munevver2002@yahoo.com

Neriman Aral
Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
aralneriman@gmail.com

Özet

Bu araştırma, okul öncesi eğitimi alan ve almayan çocukların yaratıcı düşünme becerilerini incelemek amacıyla planlanmıştır. Araştırmanın evrenini, Ankara il merkezinde bulunan ilköğretim okullarının anasınıflarına devam eden altı yaş grubu çocuklar oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemine ise bu okullar arasından tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen toplam sekiz okuldaki anasınıflarına devam eden, daha önce okul öncesi eğitim alan ve almayan, normal gelişim gösteren altı yaşındaki 210 çocuk dahil edilmiştir. Araştırmada, çocuklar ile ilgili bilgi almak amacıyla “Genel Bilgi Formu” ve çocukların yaratıcı düşünme düzeylerini belirlemek amacıyla Urban ve Jellen (1996) tarafından geliştirilen Can-Yaşar (2009) tarafından altı yaş Türk çocukları için geçerlik güvenilirlik çalışması yapılan “Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi (YD-ROT)” kullanılmıştır. Çocukların yaratıcı düşünme becerileri ile okul öncesi eğitimi alma durumları ve cinsiyet arasındaki ilişki Mann Whitney U-Testi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, okul öncesi eğitim alan çocukların yaratıcı düşünme puanları okul öncesi eğitim almamış çocukların puanlarından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($p < 0,05$). Çocukların cinsiyeti, yaratıcı düşünme becerileri üzerinde önemli bir fark yaratmamıştır.

Anahtar sözcükler: Okul öncesi eğitim, yaratıcılık, yaratıcı düşünme.

The Effects of Early Childhood Education on Creative Thinking Skills

Abstract

This study was planned in order to investigate creative thinking skills of children who were receiving pre-school education and those who were not. The population of the study consisted of six-year-old children who were attending to the preschools of primary schools located in Ankara. The sample included 210 six-year-old normally developed children who were attending to eight randomly selected pre-schools. In order to obtain data from the children, ‘General Information Form’ and ‘Test for Creative Thinking-Drawing Production (TCT-DP)’ which had been developed by Urban and Jellen (1996) and of which validity and reliability for six year old Turkish children were studied by Can-Yaşar (2009) were used. Mann-Whitney U test was used to analyze the relationship between the children’s creative thinking skills and their status of receiving early childhood education and their gender. As a result, creative thinking scores of the children attending to preschools were found out to be significantly higher than those of children who weren’t ($p < 0.05$). Child gender did not make a big difference on the creative thinking skills.

Key words: Early childhood education, creativity, creative thinking.

1. Giriş

Yaratıcılık, insan yaşamının ve gelişiminin tüm yönlerinin temelini meydana getirmektedir. Craft (2003) yaratıcılığı, sadece sanatla ilgili olmayan, yaşam boyu devam eden bir yetenek olarak açıklamış ve yaratıcılığı, “kendini ifade etme, zeka ve hayal gücünü kullanma kapasitesi” olarak tanımlamıştır. Yaratıcı ürün için “yenilik” ve “uygunluk” unsurlarının gerekli

olduğu, zeka gibi yaratıcılığın da her insanda bir miktar bulunduğu ve her bireyin yaratıcılık düzeyinin değişen derecelerde geliştirilebileceği vurgulanmaktadır (Sternberg ve Lubart, 1995; Beetlestone, 1998). Yaratıcı düşünce; buluşçu, yenilik arayan ya da eski sorunlara yeni çözümler getiren ve özgün düşüncelerin ortaya çıkmasını sağlayan bir düşünce biçimidir (Hançerlioğlu, 2000). Yaratıcılık; bilgi çağında, bilgi üretme ortamında yaşam bulması ve geliştirilmesi gereken bir olgudur. Yaratıcı düşünme özgürdür, hareketlidir, üretken bir süreçtir. Yaratıcı düşünme becerileri, çocukların yeni düşünceleri üretme ve fikirler öne sürme, hipotezler önerme, hayal gücünü kullanma ve alternatif yenilikçi sonuçlar aramalarını sağlar (Wegerif, 2007).

Yaratıcılık süreci, önceden kazanılmış bilgilerin kullanarak, eski deneyimlere yenilerinin eklenmesiyle "yapma ve oluş" süreci olarak değerlendirilir (Sternberg, 2005). Cropley (1997), yaratıcı şekillendirmelerin şans eseri ortaya çıkmadığını, bunların sıkı mantıksal çağrışım zincirlerinin bir sonucu olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda yaratıcı potansiyelin en üst düzeyde olduğu okul öncesi dönemde çocukların yaratıcılıklarının desteklenmesi önem kazanmaktadır. Okul öncesi eğitim, çocuğun doğumundan itibaren ilköğretim çağına kadar olan tüm yaşantılarını içeren eğitim sürecidir. Okul öncesi eğitim dönemini kapsayan ilk altı yaş, çocuğun bedensel, bilişsel, dil, psiko-motor, sosyal ve duygusal gelişim alanlarında önemli ilerlemeler kaydettiği, özbakım becerilerinin kazanıldığı ve kişilik yapısının biçimlenmeye başladığı önemli bir dönemdir. Bu süreç içerisinde kazanılan davranış biçimleri, tüm yaşam boyunca devam etmektedir. Bu nedenle bu dönemin sağlıklı bir şekilde değerlendirilmesi, sağlıklı, mutlu ve yaratıcı bireyler yetiştirilmesi açısından önem taşımaktadır (Oktay, 1999; Aral ve ark., 2002; Bütün-Ayhan ve Aral, 2005; Yavuzer, 2006; Ural ve Ramazan, 2007; Yıldız-Bıçakçı, 2009). Bu dönemde çocuğa sunulan eğitim fırsatları çocuğun gelişimine olumlu katkı yapmaktadır. Yapılan bir çalışmada, okul öncesi dönemini etkili bir şekilde geçiren çocukların beden, zihin, dil, sosyal ve duygusal gelişim alanlarında diğer çocuklara göre daha ileri oldukları, erken yıllarda kişiliklerinin gelişmeye başlamasıyla ilişkili olarak okula ve çevreye uyumda daha az sorun yaşadıkları belirlenmiştir (Hong, 2004).

Çocuklar okul öncesi dönemde tüm yaşantılarını adeta birbiri üzerine koyarak biriktirir, bunlar arasında ilişki kurmayı başarır. Bunun başarılabilmesi, bir yandan olgunlaşmaya bir yandan da verilecek eğitime bağlıdır. Okul öncesi eğitim, çocuğun benlik kavramını, kendini ifade etmesine fırsat verecek ortamlar hazırlayarak öz denetimini geliştirir ve kendine güvenli bağımsız bir kişilik kazanmasına yardımcı olur, çevre uyarıcıları sunarak çocuğun akıl yürütme yeteneğini, yaratıcılığını ve hayal gücünün gelişimini destekler (Ömeroğlu, 1990; Yazar, 2007). Pagani ve arkadaşları (2003) da okul öncesi eğitimin çocukların davranış gelişimini ve yaratıcı düşünme becerilerini desteklediğini ortaya koymuşlardır. Düşünen, üretici, özgür ve çevreyle uyumlu, içsel zenginlikleri yansıtabilen çocukların yetişmesinde önemli bir yer tutan okul öncesi eğitimin yaratıcılık üzerindeki etkilerini ortaya koyabilmek amacıyla bu çalışma planlanmıştır.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Çocukların yaratıcı düşünme becerilerinin okul öncesi eğitim kurumuna devam edip etmemeye ve cinsiyete göre değişip değişmediğinin incelemesi amacıyla yapılan bu araştırma tarama modelindedir (Büyüköztürk, 2007).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Ankara ili merkez ilçelerinde bulunan ilköğretim okullarının anasınıflarına devam eden altı yaş çocukları oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise bu okullar arasından tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen toplam sekiz okuldaki anasınıflarına devam eden, daha önce en az bir yıl okul öncesi eğitim alan (105 çocuk) ve okul öncesi eğitime yeni başlayan (105 çocuk), normal gelişim gösteren altı yaşındaki 210 çocuk dahil edilmiştir. Örneklem dahil edilen çocukların %50'sinin daha önce hiç okul öncesi eğitim almadığı, %21.4'ünün iki yıldan fazla, %21'inin bir yıl, %7.6'sının ise iki yıl okul öncesi eğitim aldığı; çocukların %50,5'inin erkek, %49,5'inin kız olduğu; annelerin %41,9'unun ilköğretim, babaların ise %51,5'inin üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir. Okul öncesi eğitim alan çocukların tamamı birleştirilerek okul öncesi eğitim alan grup olarak değerlendirilmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, çocuklar ve aileleri hakkındaki bilgileri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen “Genel Bilgi Formu” ve çocukların yaratıcı düşünme becerilerini değerlendirmek amacıyla Urban ve Jellen (1996) tarafından geliştirilen, Can-Yaşar (2009) tarafından altı yaş Türk çocukları için geçerlik güvenirlik çalışması yapılan “Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi (YD-ROT)” kullanılmıştır.

Genel Bilgi Formu'nda çocuğun okul öncesi eğitim kurumuna devam etme durumu cinsiyeti ve anne babalarının öğrenim durumları ile ilgili sorular yer almaktadır. Çocukların dosyalarından ya da anne-babalarından bilgiler alınarak genel bilgi formları doldurulmuştur.

Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi (The Test for Creative Thinking–Drawing Production TCT-DP), bireylerin yaratıcı potansiyelinin kabaca, basitçe ve ekonomik olarak değerlendirilmesine imkan sağlayan bir inceleme aracıdır. Bireysel ya da grup olarak beş yaşından büyük tüm bireylere (5-95 yaş) uygulanabilen test; A ve B formu olmak üzere arka arkaya verilen iki formdan oluşmaktadır. Uygulama, her form için yaklaşık 15 dakika sürmektedir.

Test kâğıdında, bir tane yarım daire, bir tane nokta, büyük bir sağ aç, eğri bir çizgi, kesik bir çizgi ve büyük kare çerçeve dışında, küçük bir açık kare olmak üzere *altı şekilsel parça* bulunmaktadır. “Büyük Kare Çerçeve” *şekilsel bir parça* olarak değerlendirilmemektedir.

Her bir form, değerlendirme ölçütleri göz önüne alınarak, testin uygulanmasından hemen sonra değerlendirilmektedir (Urban ve Jellen, 1996). Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi'nin yapısını oluşturan 14 değerlendirme ölçütü (devamlılık-Dv, tamamlama-Tm, yeni unsurlar-Yu, çizgi ile yapılan bağlantılar-Çib, tema oluşturmak amacı ile yapılan bağlantılar-Tab, şekilsel parçaya bağlı sınırı aşma-Şpb, şekilsel parçaya bağlı kalmadan sınırı aşma-Şbk, perspektif-Pr, espri anlayışı/etkinlik/duygusallık/kendini ifade etme-Esd, sıradışılıkA-Sda, sıradışılıkB-Sdb, sıra dışılıkC-Sdc, sıra dışılıkD-Sdd, hız-Hz) bulunmakta ve bu ölçütler ile test değerlendirilerek puanlanmaktadır (Urban ve Jellen, 1996; Urban, 2004, 2005).

Bu ölçütler, birlikte ve birbirleriyle etkileşim içinde yaratıcı düşüncenin bütünsel kavramını yansıtmaktadır. İstatistiksel değerlendirmelerde tek bir ölçüt ile ilgili puan, yaratıcılık hakkında bilgi vermez; tüm ölçütlerden elde edilen toplam puan yaratıcı ürünün değeri hakkında bilgi verir. Elde edilen resim oluşumunu değerlendirmek amacıyla kullanılan bu ölçütler aracılığı

ile bir bireyin yaratıcı yetenekleri için toplam tahmini bir değer elde edilmektedir. Bu sonuç, teknik veya sanatsal nitelikler hakkında bir yargı olarak değerlendirilmemekte, açık ve esnek olan bir görevi, yaratıcı bir tutumu, sıra dışı ve orijinal yorumlar ve çözüm yolları hakkındaki istekliliği yansıtmaktadır (Urban ve Jellen, 1996).

Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi'nin altı yaşındaki Türk çocuklarına uyarlama çalışmasında; iç tutarlılığa ilişkin güvenilirlik katsayılarının .74-.77 arasında değiştiği, güvenilirlik katsayısının testin tümü için Cronbach alfa (α)=.77 olarak belirlenmiştir. Yapılan test-tekrar test korelasyonu sonucunda A ve B formu için test-tekrar test korelasyonu .98 ve toplam (A+B) için .99 olarak belirlenmiş olup, testin zamana bağlı tutarlı sonuçlar verdiği saptanmıştır ($p<.01$). Alt %27, üst %27'lik dilimlerdeki Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi'nin A formu ($U= 6.5$), B formu ($U= 17$) ve toplam (A+B) ($U= 2.15$) puanlarının anlamlı derecede farklı olduğu testin değerlendirme ölçütlerinin ayırt etme gücünün ve iç tutarlılığının yüksek olduğu görülmüştür (Can-Yaşar, 2009).

2.4. Verilerin Analizi

Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi A formu, B formu ve toplam (A+B) puanlarının normal dağılım gösterip göstermediği Shapiro-Wilk Testi ile incelenmiştir. Deneklerin testten aldıkları puanlar normal dağılım sergilemediği için iki gruplu karşılaştırmalarda (çocukların yaratıcı düşünme becerilerinde okul öncesi eğitimi alma durumları ve cinsiyetin farklılık yaratıp yaratmadığı) non-parametrik ölçümlerden Mann Whitney U-Testi kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2007). Anlamlılık seviyesi olarak .05 kullanılmış olup, $p<.05$ olması durumunda anlamlı farklılığın olduğu, $p>.05$ olması durumunda ise anlamlı farklılığın olmadığı belirtilmiştir.

3. Bulgular ve Tartışma

Bu bölümde, okul öncesi eğitim alan ve almayan çocukların yaratıcı düşünme becerilerini incelemek amacıyla yapılan araştırmadan elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Okul öncesi eğitim alan ve almayan çocukların Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi (YD-ROT) puanlarına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Okul öncesi eğitim alan ve almayan çocukların Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi (YD-ROT) A ve B formu ile toplam (A+B) puanlarına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

YD-ROT	Okul Öncesi Eğitim Alma Durumu	n	$\bar{X}$	Ortanca	Min.	Max.	Ss	Mann-Whitney U		
								Sıra Ort.	U	P
A Formu	Eğitim Almış	105	16,9	16,0	4,0	40,0	7,3	115,3	-2,348	0,019*
	Eğitim Almamış	105	14,8	13,0	4,0	40,0	8,0	95,7		
B Formu	Eğitim Almış	105	17,7	16,0	4,0	39,0	7,5	109,6	-0,989	0,323
	Eğitim Almamış	105	16,8	16,0	4,0	42,0	7,8	101,4		

Toplam (A+B)	Eğitim Almış	105	34,5	33,0	10,0	71,0	13,7	114,3	-2,269	0,023*
	Eğitim Almamış	105	31,6	29,0	9,0	82,0	14,9	96,7		

*p<0,05

Tablo 1 incelendiğinde, çocukların Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi A formu ($U=-2,348$, $p<0.05$) ve toplam (A+B) puanlarında ($U=-2,269$, $p<0.05$) okul öncesi eğitime almaya göre anlamlı farklılık olduğu; Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi B formu ($U=-0,989$, $p>0.05$) puanında ise anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Puanlar incelendiğinde okul öncesi eğitimi alan çocukların sıra ortalamalarının (A formu: 115,3; B formu: 109,6; A+B toplam: 114,3) daha önce okul öncesi eğitim almayan çocukların sıra ortalamalarından (A formu: 95,7; B formu: 101,4; A+B toplam: 96,7) yüksek olduğu görülmektedir. Okul öncesi eğitim çocukların problem çözme, iletişim, akıl yürütme, ilişkilendirme, karar verme, sorumluluk alma ve yerine getirme, araştırma, girişimcilik, bilinçli tüketicilik, çevre bilinci, yaratıcılık ve diğer pek çok becerinin, oyun merkezli etkinliklerle, çocuğun aktif katılımı ve bilgiyi kendisinin yapılandırması yoluyla kazandırılmasını hedeflemektedir (Anonim, 2006). Bu hedef doğrultusunda hazırlanan okul öncesi eğitim programları da çocukların yaratıcılıklarının gelişmesinde etkili olabilmektedir.

Pagani ve arkadaşları (2003), yaratıcı düşünme becerileri bakımından okul öncesi eğitim alan çocukların daha az zamanda ve daha çabuk sorulara cevap verdikleri, buna karşılık okul öncesi eğitim almayan çocukların cevaplarının daha geleneksel olduğu, farklı ve yaratıcı çözüm yolları kullanmada diğerleri kadar atak olmadıkları tespit edilmiştir. Yıldız ve arkadaşları (2003), tarafından yapılan araştırmada da okul öncesi eğitim alan yedi-sekiz yaş çocuklarının almayanlara göre yaratıcı potansiyellerinin anlamlı derecede farklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Broinowski (2002), tarafından yapılan araştırmada okul öncesi eğitim kurumlarında verilen nitelikli eğitimin çocukların hayal gücü ve yaratıcılığında etkili olduğu, öğretmenin sahip olduğu sezgi ve hayal gücü ile çocukların yaratıcılığı ve hayal gücü arasında da olumlu bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eğitimcinin yaratıcılık yeteneğinin çocukların eğitiminde ve onların eğitim hayatını zenginleştirmede en önemli faktör olduğu vurgulanmıştır. Yapılan çalışmalarda da görüldüğü gibi okul öncesi eğitim çocuğun gelişiminde özellikle de yaratıcılığında önemli olumlu yönde değişimler yaratmaktadır. Sonuç olarak, okul öncesi eğitimin yaratıcılığın desteklenmesinde etkili olduğu söylenebilir.

Örnekleme dahil edilen çocukların cinsiyetlerine göre Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi (YD-ROT) puanlarına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Örnekleme dahil edilen çocukların cinsiyetlerine göre Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi (YD-ROT) A ve B formu ile toplam (A+B) puanlarına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları

YD-ROT	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	Ortanca	Min.	Max.	Ss	Mann-Whitney U		
								Sıra Ort.	z	P
A Formu	Kız	104	14,8	14,0	4,0	36,0	7,1	98,1	-1,751	0,080
	Erkek	106	16,9	15,0	4,0	40,0	8,1	112,8		

B Formu	Kız	104	16,6	16,0	4,0	39,0	7,2	102,2		
	Erkek	106	17,8	16,0	5,0	42,0	8,1	108,8		
Toplam (A+B)	Kız	104	31,4	31,0	10,0	70,0	13,4	99,8		
	Erkek	106	34,6	33,0	9,0	82,0	15,1	111,1		

Tablo 2 incelendiğinde, örnekleme dahil edilen çocukların Yaratıcı Düşünme-Resim Oluşturma Testi A formu ($z=-1,751$, $p>0.05$), B formu ($z=-0,789$, $p>0.05$) ve toplam (A+B) puanlarında ($z=-1,349$, $p>0.05$) kızlar ve erkekler arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Buna göre, kız ve erkek çocukların yaratıcı düşünme becerilerinde benzer yeteneklere sahip oldukları söylenebilir.

Yapılan bazı çalışmalarda, kızların ve erkeklerin yaratıcılıklarında önemli farklılıklar bulunmamıştır (Amabile, 1983; Lewis ve Houtz, 1986; Ömeroğlu, 1990; Paguio ve Hollett, 1991; Dunn ve Herwing, 1992; Gönen, 1993; Aydın, 1997; Sungur, 1997; Pala, 1999; Chan ve ark., 2001; Yıldız ve ark., 2003; Ceylan, 2008). Baer (1993), cinsiyet değişkenine göre bireylerin iraksak düşünce yeteneğini karşılaştıran yaklaşık 80 araştırmaya yönelik geniş kapsamlı literatür taramasında, bu deneysel çalışmaların yarısından çoğunun istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar ortaya koymadığını belirtmiştir. Sosyo-kültürel çevre içinde okul öncesi dönemde, kız ve erkekler üzerinde geleneksel cinsiyet rollerinin henüz belirginleşmemesi nedeniyle yaratıcı düşünme becerilerinde benzer özellikler görüldüğü düşünülmektedir. Yapılan araştırmaların sonuçları dikkate alındığında, okul öncesi dönemde yaratıcı düşünme becerilerinin gelişiminde cinsiyetin etkili olmadığını söylemek mümkündür.

4. Sonuç ve Öneriler

Okul öncesi eğitim alan ve almayan çocukların yaratıcı düşünme becerilerini incelemek amacıyla planlanan araştırma sonucunda, okul öncesi eğitimi alan çocukların yaratıcı düşünme puanlarının okul öncesi eğitimi almamış çocukların puanlarından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Çocukların cinsiyetinin anlamlı bir etkisinin olmadığı da belirlenmiştir.

Bu sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulabilir;

- Okul öncesi eğitim programlarında çocukların yaratıcı bireyler olmalarını sağlayabilmek için yaratıcı düşünme becerilerine yönelik etkinliklere farklı yöntem ve teknikler kullanılarak ağırlık verilebilir.
- Çocukların yaratıcılıklarını destekleme konusunda ailelere bilgi verilebilir ve aile katılımı sağlanabilir. Sınıfta yapılan yaratıcı etkinlikler ile ilgili kayıtlar alınarak aile eğitimi toplantılarında ailelerle paylaşılabilir.
- Okul öncesi dönem çocuğuna sahip ailelerin ev ortamlarının düzenlenmesi, anne-baba ve çocuğun birlikte yaratıcı etkinlikler yapabileceği ortamların oluşturulmasında Milli Eğitim Bakanlığı, üniversiteler ve yerel yönetimler birlikte projeler geliştirebilir. Seminerler, konferanslar, ev ziyaretleri yoluyla ev merkezli okul öncesi eğitim yaygınlaştırılabilir. Aileleri çocuk gelişimi ve eğitimi konularında güçlendirilerek ev ortamında okul öncesi dönem çocuğunun desteklenmesi sağlanabilir.

- Anne ve babaların eğitim seviyelerinin farklı olması çocuk yetiştirme tarzlarında farklılıklara neden olmaktadır. Farklı eğitim seviyesi olan anne-babalar için çocuk gelişimi alanında geliştirici eğitim seminerleri düzenlenebilir. Bu yolla aileler okul öncesi eğitimin önemini ve yaygınlaştırılmasını daha iyi anlayabilirler.

Kaynakça

- Amabile, T.M. (1983). **The Social Psychology of Creativity**. New York: Springer-Verlag.
- Aydın, N. (1993). Ankara İl Merkezinde Bulunan Resmi ve Özel Kurumlara Bağlı Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Altı Yaş Grubu Çocuklarının Kavram Eğitiminde Yaratıcılık Potansiyellerinin ve Dönüştürülebilirliklerinin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi (Basılmamış). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Anonim. (2006). **Okul Öncesi Eğitim Programı (36-72 aylık çocuklar için)**. Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Aral, N., Kandır, A., Can-Yaşar, M. (2002). **Okul Öncesi Eğitim ve Okul Öncesi Eğitim Programı**. İstanbul: YA-PA Yayınları.
- Baer, J. (1993). **Creativity and Divergent Thinking: A Task Specific Approach**. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Beetlestone, F. (1998). **Creative Children, Imaginative Teaching**. Buckingham: Open University Press.
- Broinowski, I. (2002). **Toward Creativity in Early Childhood Education**. www.library.unisa.edu.au sitesinden 20.03.2007 tarihinde alınmıştır.
- Bütün-Ayhan, A., Aral, N. (2005). **Anaokuluna Devam Eden Altı Yaş Grubundaki Çocukların Kavram Gelişiminde Bilgisayar Destekli Öğretimin Etkisinin İncelenmesi**. Bilimsel Araştırma ve İncelemeler 10, Ankara: A.Ü. Ev Ekonomisi Yüksekokulu Yayın No: 10.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). **Veri Analizi El Kitabı**. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Can-Yaşar, M. (2009). Anasınıfına Devam Eden Altı Yaş Çocuklarının Yaratıcı Düşünme Becerilerine Drama Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi. Doktora Tezi (Basılmamış). Ankara: Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Ceylan, E. (2008). Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Bilişsel Tempoya Göre Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi (Basılmamış). Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Chan, D.W., Cheung, P.C., Lau, S., Wu, W.Y., Kwong, J.M., Li, W.L. (2001). Assessing Ideational Fluency in Primary Students in Hong Kong. **Creativity Research Journal**, 13(3-4), 359-365.
- Craft, A. (2003). Creative Thinking in The Early Years of Education. **Early Years**, 23(2), 143-54.
- Cropley, A.J. (1997). Fostering Creativity in The Classroom: General Principles. **The Creativity Research Handbook**. (Editör: M.A. Runco). Volume One. p.: 83-114. New Jersey: Hampton Press. Cresskill.
- Dunn, L., Herwig, J.E. (1992). Play Behaviors and Convergent and Divergent Thinking Skills of Young Children Attending Full-Day Preschool. **Child Study Journal**, 22(1), 23-38.
- Gönen, M. (1993). Creative Thinking in Five-and-Six-Year Old Kindergarten Children. **International Journal of Early Years Education**, 1(2), 81-87.

- Hançerlioğlu, O. (2000). **Felsefe Ansiklopedisi (Kavramlar ve Akımlar-7)** (3. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hong, Y. (2004). Cultural Meaning of Group Discussions on Problematic Moral Situations in Korean Kindergarten Classrooms. **Journal of Research in Childhood Education**, 18(3), 149.
- Lewis, C.D., Houtz, J.C. (1986). Sex-role Stereotyping and Young Children's Divergent Thinking. **Psychological Reports**, 59(3), 1027-1033.
- Oktay, A. (1999). Okul Öncesi Eğitim ve Temel İlkeleri. **Marmara Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı**. İstanbul: YA-PA Yayınları.
- Ömeroğlu, E. (1990). Anaokuluna Giden 5-6 Yaşındaki Çocukların Sözel Yaratıcılıklarının Gelişiminde Yaratıcı Drama Eğitiminin Etkisi. Doktora Tezi (Basılmamış). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Pagani, L. Rubenson, D., Runco, M.A. (2003). The Impact of Junior Kindergarten on Behaviour in Elementary School Children. **International Journal of Behavioral Development**, 27(5), 423–427. www.tandf.co.uk/journals/pp/01650254.html sitesinden 13.09.2009 tarihinde alınmıştır.
- Paguio, L.P., Hollett, N. (1991). Temperament and Creativity of Preschoolers. **Journal of Social Behavior and Personality**, 6, 975-982.
- Pala, M. (1999). Çocuk Yuvalarında ve Aileleriyle Birlikte Yaşayan 7-11 Yaş Grubu Çocuklarda Yaratıcılığın İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi (Basılmamış). Ankara: Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Sternberg, R.J., Lubart, T.I. (1995). **Defying The Crowd: Cultivating Creativity in a Culture of Conformity**. New York: Free Press.
- Sternberg R.J. (2005). Creativity or Creativities? **International Journal of Human-Computer Studies**, 63, 370–382.
- Sungur, N. (1997). **Yaratıcı Düşünce** (2. Baskı). İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Ural, O., Ramazan, O. (2007). Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Dünü ve Bugünü. **Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Sistemi Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri**. (Editör: S. Özdemir, S., Bacanlı, H., Sözer, M.). s.:11-61. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Urban, K.K., Jellen, H.G. (1996). **Manual: Test for Creative Thinking-Drawing Production (TCT-DP)**. Frankfurt: Harcourt Test Publishers Amsterdam; Harcourt Test Services.
- Urban, K.K. (2004). Assessing Creativity: The Test for Creative Thinking-Drawing Production (TCT-DP) The Concept, Application, Evaluation, and International Studies. **Psychology Science**, 46(3), 387–397.
- Urban, K.K. (2005). Assessing Creativity: The Test for Creative Thinking-Drawing Production (TCT-DP). **International Education Journal**, 6(2), 272-280.
- Wegerif, R. (2007). Teaching Thinking: Metaphors and Taxonomies. **Dialogic Education and Technology**, 7, 125-157.
- Yavuzer H. (2006). **Çocuk Eğitimi El Kitabı**. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Yazar, A. (2007). 1914-2006 Okul Öncesi Eğitim Programlarında Yaratıcılığın İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi (Basılmamış). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldız, V., Özkal, N., Çetingöz, D. (2003). Okul Öncesi Eğitimi Alan ve Almayan 7-8 Yaş Grubu Çocuklarda Yaratıcı Potansiyelin Değerlendirilmesi. **Eğitim Araştırmaları Dergisi**, 4(13), 129-137.

Yıldız-Bıçakçı, M. (2009). Proje Yaklaşımına Dayalı Eğitimin Altı Yaş Çocuklarının Gelişim Alanlarına Etkisinin İncelenmesi. **Doktora Tezi (Basılmamış)**. Ankara: Ankara Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü.